2015D35174

Lijst van vragen

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de kabinetsreactie op het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Agro-, Visserij-, en Voedselketens (Kamerstuk 30 991, nr. 25).

Voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct griffier van de commissie,
Thomassen

Nr.	Vraag
1	Hoe kan het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) voldoen aan de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE), wanneer er geen onafhankelijke deskundige, conform de vereisten voor de RPE, is geconsulteerd?
2	Is er een extern deskundige van, bijvoorbeeld, het CPB of PBL betrokken bij het IBO, zoals gesuggereerd in de taakopdracht van dit IBO?
3	Waarom heeft u de aangekondigde evaluatie van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) niet naar de Kamer gestuurd?
4	Welk vervolgonderzoek ziet u voor zich op basis van dit IBO?
5	Welke beperkingen kent dit IBO volgens u?
6	Onderschrijft u de stelling dat dit IBO geen oordeel over de doelmatigheid van het gevoerde beleid geeft?
7	Kunt u toelichten waarom de afstemming over de kabinetsreactie op het IBO artikel 16 bijna een jaar heeft geduurd?
8	Kunt u toelichten waarom er niet een onafhankelijke deskundige, zoals de kwaliteitscriteria uit de RPE voorschrijven, is betrokken bij het Interdepartementaal Beleidsonderzoek naar artikel 16?
9	Beschouwt u de voorzitter van de werkgroep, die diverse managementfuncties bij het Ministerie van EZ heeft bekleed, als onafhankelijke deskundige conform de vereisten uit de RPE? Kunt u dit nader toelichten?
10	Kunt u alsnog de kwaliteit van het IBO laten toetsen door een onafhankelijke deskundige conform de vereisten uit de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek en zijn of haar oordeel naar de Kamer sturen?
11	Waarom heeft de Kamer zo lang moeten wachten op toezending van het IBO rapport?
12	Wat is de toegevoegde waarde, procentueel en in miljoenen euro's, van de primaire sector aan de Nederlandse economie?
13	Wat is het aandeel van de primaire biologische, procentueel en in miljoenen euro's sector aan de Nederlandse economie?
14	Wat is het aandeel, per primaire (dier-)sector uitgewerkt, dat de agrarische sector bijdraagt in toegevoegde waarde aan de Nederlandse economie?
15	Welk percentage van de totale dierlijke productie is bestemd voor Nederlandse humane consumptie?
16	Welk percentage van de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) is bestemd voor Nederlandse humane consumptie?
17	Wat zijn de uitdagingen in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) op het gebied van dierenwelzijn?
18	Wat zijn de uitdagingen in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) op het gebied van milieu?
19	Welke organisaties en initiatieven voeren de druk op de visserijketen (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) op om invulling te geven aan het concept verantwoord ondernemen?
20	Hoe geeft u uw faciliterende, ondersteunende en toezichthoudende rol vorm in de visserijketen (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur)?
21	Zijn er voorbeelden in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) waarbij door marktfalen maatschappelijke doelen niet binnen het gewenste tijdsbestek worden gerealiseerd?
22	Kunt u aangeven wat voor soort bedrijven vallen onder de 52 miljard toegevoegde waarde van het agrocomplex in 2011 (is dit ook retail, doorvoer, verwerkende industrie, voedsel industrie zoals Unilever)?
23	Is het voornemen om de concurrentiepositie van het agrofoodcomplex te versterken gericht op kwantitatieve of kwalitatieve versterking? In hoeverre sluit het een het ander volgens u uit?

Nr.	Vraag
24	Welke kwantificeerbare beleidsdoelen streeft u na?
25	Hoe wilt u de concurrentiekracht van de agrarische sector versterken?
26	Welke integrale visie heeft u voor de agro sector?
27	Ontwikkelt u beleid om risico's van innovatieve investeringen af te dekken? Zo nee, waarom niet?
28	Waarom volgt u aanbeveling 1, het actualiseren van een integrale visie, van het IBO niet op?
29	Welke bewindspersonen zijn betrokken geweest bij het opstellen van de integrale visie op het agrocomplex?
30	Waarom is dierenwelzijn binnen de integrale visie op het agrocomplex geen speerpunt voor u?
31	Welke natuur-, milieu en of dierenwelzijnsorganisaties zijn betrokken geweest bij het opstellen van de integrale visie op het agrocomplex?
32	Op welke manier worden zowel dierenwelzijn als verduurzaming in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) vormgegeven in uw speerpunten?
33	Welk aandeel hebben dierenwelzijn en duurzaamheid ieder op zich in de (nog te ontwikkelingen) integrale visie op het agrocomplex?
34	Wat is het aangrijpingspunt voor effectieve beïnvloeding door de overheid binnen de visserijsector (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur)?
35	Bent u voornemens om de groene economische groei via innovatie in te vullen door biotechnologie in de landbouwsector te bevorderen? Zo ja, op welke concrete manier zal u het gebruik en toepassing van biotechnologie bevorderen? Zo nee, waarom niet, en wordt Nederland hierdoor dan niet op grote achterstand gezet in vergelijking met landen waar biotechnologie al wel een grote vlucht heeft genomen?
36	Wat verstaat u onder een «gezond voedingspatroon»? Hoe wilt u een toekomstgerichte voedselvoorziening waarmee mensen een gezond voedingspatroon kunnen ontwikkelen stimuleren? Wilt u de consumptie en productie van bepaalde producten gaan ontmoedigen? Zo ja, welke producten heeft u in gedachte? En bent u voornemens hierbij gebruik te maken van financiële en/of fiscale prikkels?
37	Kunt u een visie geven met een ambitieus beeld waar het agrocluster in de toekomst zal staan? Welke ontwikkelingen zijn van belang hoe ziet het Nederlandse agrocluster eruit en hoe ligt dit bij de concurrenten en hoe gaat Nederland daar mee om? Welke ambities heeft u op de lange termijn, dit in relatie tot de groeiende wereldbevolking en de toenemende vraag naar voedsel?
38	Wat is de maatschappelijke weging die bijdraagt of markt- en ketengestuurde verduurzaming van de keten gedragen wordt? Op basis van welk onderzoek is tot dit speerpunt gekomen?
39	Wat is uw reactie op de kritiek van sommige stakeholders over de mate waarin het Rijk richting geeft bij afbakening van de ontwikkelruimte voor de land- en tuinbouw (IBO Agro p. 38)? Wijdt u die kritiek aan onduidelijkheid bij de stakeholders over uw visie op uw rol en verantwoordelijkheid in deze, aan ontevredenheid over de wijze waarop u uw rol en verantwoordelijkheid invult, of aan een verschil van mening over rol en verantwoordelijkheid van de overheid? Anders gezegd: is er sprake van een communicatieprobleem, een uitvoeringsprobleem, of meningsverschil? Hoe gaat u – nu en in de toekomst – om met de kritiek?

Nr.	Vraag
40	Wijdt u het gevoel van milieuorganisaties dat de overheid de overheid zich te veel terugtrekt en verantwoordelijkheid ontloopt door de bal bij consumenten en niet-gouvernementele organisatie's (NGO's) neer te leggen aan uw visie op uw rol en verantwoordelijkheid in deze, aan ontevredenheid over de wijze waarop u uw rol en verantwoordelijkheid invult, of aan een verschil van mening over rol en verantwoordelijkheid van de overheid? Anders gezegd: is er sprake van een communicatieprobleem, een uitvoeringsprobleem, of meningsverschil? Hoe gaat u – nu en in de toekomst – om met deze ontevredenheid?
41	Welke rol ziet u voor ketens bij voedselveiligheid en de controle daarop? Welke rol of mogelijkheden zijn er volgens u voor integrale ketens om voedselzekerheid vorm te geven en om samen controles door de NVWA te financieren?
42	Bent u voornemens om nieuwe maatregelen te nemen om de positie van boeren en tuinders te versterken in de keten?
43	Wat zijn de doelstellingen, en het tijdsbestek om deze te bereiken, van de Duurzame Zuivelketen?
44	Wat zijn de doelstellingen, en het tijdsbestek om deze te bereiken, van het Recept voor duurzaam varkensvlees?
45	Welke prikkels geeft het kabinet om het noodzakelijke draagvlak voor dierenwelzijn en verduurzaming in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) te stimuleren?
46	Op welke manier helpt het kabinet de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) bij het opstellen van een duidelijke toekomstvisie gericht op verduurzaming, inclusief een uitvoeringsprogramma met ambities en doelstelling?
47	Welke voorbeelden van duurzame uitvoeringsprogramma's zijn er in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur)?
48	Hoe denkt u de gerichte ketenaanpak vorm te geven? Op welke wijze worden diverse partijen binnen een keten aangespoord om tot een gerichte ketenaanpak te komen?
49	Wat is de reden dat u kiest voor vergroening en vermaatschappelijking als belangrijk aandachtspunt voor de evaluatie van het GLB?
50	Kunt u aangeven wat u onder duurzaamheid verstaat en hoe u duurzaamheid in de brede context ziet?
51	Hoe gaat u ervoor zorgen dat alle ketenschakels een redelijke beloning krijgen voor de extra inspanningen voor meer duurzaamheid in de keten die zij leveren? Voorziet u hierbij een mogelijk risico voor de import van goedkopere agrarische producten uit landen waar minder inspanning voor duurzaamheid wordt gedaan door de verschillende ketenpartners? Hoe gaat u dan zorgen voor een eerlijk speelveld en de redelijke beloning voor duurzame Nederlandse agrarische ondernemers?
52	Kunt u verder toelichten hoe de objectieve meettechnieken voor evaluaties eruit gaan zien?
53	Kunt u aangeven hoe geëvalueerd kan worden op basis van objectieve meettechnieken zonder beleidsdoelen vast te stellen?
54	Op basis van welke criteria en afrekenbare doelen kan volgens u het kabinetsbeleid geëvalueerd worden?
55	Ziet u mogelijkheden om bij het maken van beleid doelen te formuleren en een methode voor evaluatie op te zetten? Zo nee, waarom niet?
56	Gaat u met terugwerkende kracht het beleid op de 25 niet-geëvalueerde subsidieregelingen tussen 2007 en 2013 evalueren?
57	Gaat u in lijn met aanbeveling 3 van het IBO selectief subsidie inzetten op het thema dierenwelzijn?

Nr.	Vraag
58	Welke beleidsinstrumenten zijn de afgelopen jaren ontwikkeld om de rol van de overheid ten aanzien van de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur) invulling te geven?
59	Gaat u in lijn met aanbeveling 3 van het IBO selectief subsidie inzetten op het thema dierenwelzijn en/of duurzaamheid in de visserij (uitgesplitst in zeevisserij en aquacultuur)?
60	In het IBO wordt geconstateerd dat er te weinig onderzoek is gedaan om de effectiviteit van het beleid vast te stellen. Op basis van welke onderbouwing kiest u voor de speerpunten in de verschillende aanbevelingen?
61	Wat vindt u van de onderbouwing van de aanbeveling van de werkgroep om «op basis van de ervaringen uit het verleden» (IBO Agro, p. 11) alleen subsidieregelingen met een substantieel programmabudget in te stellen? Op welke ervaringen uit het verleden wordt hier gedoeld?
62	Kunt u uitleggen hoe het gekomen is dat er veel te weinig is geëvalueerd bij agro; wat is er mis gegaan? Waarom is niet gestuurd op doelmatigheid en effectiviteit?
63	Nu de conclusie is getrokken dat bij agro veel te weinig is geëvalueerd en dus ook te weinig is gestuurd op doelmatigheid en effectiviteit, kunt u aangeven hoe dit is bij de andere beleidsonderdelen, zoals energie, natuur en onderwijs? Bent u bereid een externe partij het evaluatie beleid te laten doorlichten en aanbevelingen te laten doen? Kunt u gedetailleerd aangeven welke evaluaties bij natuur en regio hebben plaatsgevonden of nog lopen?
64	Zijn het Europese subsidiebeleid, de fiscale middelen en de EZ begroting al eerder in samenhang op doelstellingen geëvalueerd of was dit de eerste keer dat dit in samenhang bekeken is? Wat is uw uitgangspunt bij beleidsevaluatie van beleidsterreinen die begroting-overschrijdend zijn (bv door fiscale maatregelen of EU beleid); hoe is dit bij natuur en regionale ontwikkeling?
65	Bent u bereid het evaluatie beleid van het ministerie te evalueren en een verbeterplan betreffende het evaluatiebeleid naar de Kamer te sturen?
66	Kunt u een overzicht geven van alle subsidiestromen betreffende agro en natuur en de daarbij behorende uitvoeringskosten?
67	Tussen 2007 en 2013 blijken van de 30 subsidieregelingen slechts 5 te zijn geëvalueerd; bent u van mening dat zij allemaal geëvalueerd hadden moeten worden? Wat had de doelstelling moeten zijn? Wat is de doelstelling voor de toekomst, welk percentage van de regelingen moet tenminste eens per 5 jaar geëvalueerd worden?
68	Bent u voornemens tijdens de eerste gedachtewisseling over de vormgeving van het GLB na 2020 ook in te zetten op het creëren van een gelijk speelveld binnen de EU? Is het waar dat Nederlandse boeren geen subsidie per koe krijgen terwijl Franse boeren hier ongeveer € 74 euro subsidie voor krijgen? Is het waar dat de gemiddelde productiekosten voor Nederlandse producten zoals eieren, melk en vlees boven de gemiddelde Europese productieprijzen liggen? is het waar dat dit komt door de meerkosten die Nederlandse ondernemers maken op het gebied van verduurzaming? Kortom, bent u voornemens dit binnen de Europese Unie gelijk te trekken om zo een werkelijk gelijk speelveld te ontwikkelen?
69	In hoeverre heeft u uw standpunt, dat u op dit moment geen draagvlak ziet om de fiscale landbouwregelingen te wijzigen, gebaseerd op dit onderzoek van het LEI? Kunt u dit standpunt nader toelichten en onderbouwen?

Nr.	Vraag
70	Wat is uw reactie op de constatering van SEO Economisch Onderzoek in de second opinion dat het onderzoek van het LEI twee beperkingen heeft, namelijk (1) dat een gewogen oordeel over de eventuele afschaffing van de landbouwvrijstelling alleen kan worden gevormd als ook alle kansen en voordelen worden meegenomen, en (2) dat de analytische en feitelijke onderbouwing en/of toetsing beperkt was?
71	Gaat u de aanbeveling van SEO om nader onderzoek uit te voeren opvolgen? Waarom wel/niet?
72	Waarom heeft u de externe consultatie, uitgevoerd door het LEI, wel in een voetnoot vermeld maar niet als bijlage bij de kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd? Waarom gaat u in uw kabinetsreactie niet inhoudelijk in op dit onderzoek van het LEI?
73	Wilt u het rapport van het LEI, getiteld «Visies uit de agrarische praktijk op de landbouwvrijstelling», met een kabinetsreactie alsnog naar de Kamer sturen?
74	Is het gebruikelijk om bij het besluit over eventuele invoering van fiscale maatregelen een draagvlak onderzoek te doen? Zo ja: kunt u aangeven voor welke fiscale maatregelen gebeurt dat is (bv de BTW verhoging). Zo nee: waarom gebeurt dat hier wel?
75	Op welke wijze dient de opmerking «op basis van ervaringen uit het verleden» uitgelegd te worden? Hoe staat deze anecdotische onderbouwing in verhouding tot de meer gestructureerde onderzoeksopzet van dit IBO?
76	Op welke ervaringen uit het verleden wordt concreet gedoeld bij aanbeveling 3?
77	Waar is de uitspraak «subsidies dienen focus en massa te hebben» concreet op gebaseerd?
78	Wanneer bent u voornemens een geactualiseerd standpunt over de toekomst van het GLB uit te brengen?
79	Wat zijn de uitkomsten van de externe consultatie van het LEI?
80	Hoe is het literatuuronderzoek verricht en hoe is daarin voorkomen dat er een bias op zou treden, bijvoorbeeld in de selectie van stukken die geraadpleegd zijn?
81	Hoe heeft de selectie van geïnterviewde personen plaats gevonden? Hoe is gewaakt voor een bias in deze selectie?
82	Waarom worden de geselecteerde sectoren als representatief voor het gehele agro-terrein verondersteld?
83	Hoe beoordeelt u de uitspraak dat het systeem van toezicht onder druk staat?
84	Kennen andere sectoren ook dergelijke hybride toezichtsconstructies? Zo ja, wat kan deze sector daar specifiek van leren?
85	Kunt u beleidsaanbeveling 2 nader toelichten? Dient beleid zich nu op de ketens te richten, of juist op de knelpunten?
86	Hoe duidt u het gevoel van Milieuorganisaties dat de overheid zich teveel terugtrekt en verantwoordelijkheid ontloopt door de bal bij consumenten en Ngo's te leggen?
87	Op welke wijze gaat u invulling geven aan de concrete aanbevelingen zoals die gedaan zijn onder beleidsaanbeveling 1?
88	Welke specifieke gevaren en/of nadelen ziet u bij de twee voorgestelde denkrichtingen?
89	Op welke wijze worden de twee denkrichtingen benoemd onder 4.8.6 nader ingevuld?
90	Wat verstaat u onder verduurzaming?
91	Wat is uw reactie op de conclusie in het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) dat de overheid te veel maatschappelijke actoren accommodeert in reactie op het publieke debat?

Nr.	Vraag
92	Op basis van welke ingrediënten wordt de conclusie getrokken dat het systeem van toezicht onder druk staat? En waaruit blijkt dat de kwetsbaarheid is toegenomen?
93	Op basis van welke informatie wordt de conclusie getrokken dat globaal gezien de vermindering van de milieudruk de laatste jaren lijkt te stagneren?
94	In het IBO agro wordt gemeld dat de helft van de 52 miljard gebaseerd is op binnenlandse agrarische grondstoffen; wat behelst de andere helft, is dit met name doorvoer of geimporteerd en in Nederland geconsumeerd voedsel?
95	Bent u van plan om meer en consequenter beleidsevaluaties uit te voeren? Zo ja, in welke frequentie? Zal u de Kamer consequent informeren over de uitkomst van deze terugkerende evaluaties en waar nodig het beleid bijstellen om de doeltreffendheid en doelmatigheid te bevorderen?
96	Bent u bereid om zoals het IBO aanbeveelt meer te kijken naar de verschillende afzonderlijke ketens en hierbij meer beleid om maat te maken? Kan zij deze inzet nader toelichten?
97	Kunt u al een tijdpad geven voor de nationale inzet bij de midterm review gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)? Zal de Kamer worden geïnformeerd over deze nationale inzet?
98	Wordt er bij het opstellen van de nationale inzet ook rekening gehouden met de economische waarde van de agrosector?
99	Kunt u aangeven of bij verduurzaming van de agrosector ook zaken als concurrentiekracht en gelijkspeelveld een rol spelen?
100	Wat is de definitie van duurzaamheid die binnen de agrosector gehanteerd wordt?
101	Is het waar dat de overbevissing is gedaald en dat de Noordzee, in relatie tot alle wateren in de Europese Unie, er goed voorstaat qua visstand?
102	Is het waar dat desondanks de visstand verbetert er nieuwe regels vanuit de EU komen op basis van maatschappelijke wensen voor een betere bestandsbeheer?
103	Zijn deze maatschappelijke zorgen wetenschappelijk onderbouwd?
104	Is het waar dat elke EU-lidstaat een ander normstelsel heeft voor de handhaving in het Visserijbeleid? Heeft de NVWA in vergelijking met de andere lidstaten strengere normen? Hoe wordt een gelijkspeelveld gewaarborgd?
105	Is het waar dat de Nederlandse visserijsector relatief weinig subsidie ontvangt vanuit de EU in vergelijking met Polen? Kunt u aangeven waarom er grote verschillen zijn in het verstrekken van subsidies? Hoe wordt een gelijkspeelveld gewaarborgd?
106	Op basis van welke input wordt de inzet voor verduurzaming beoordeeld? Worden er naast de maatschappelijke zorgen ook wetenschappelijke studies gedaan ter verificatie van de maatschappelijke zorgen?
107	Wordt beleid naar aanleiding van maatschappelijke zorgen wetenschappelijk onderbouwd?
108	Wat is de reden waarom de overheid veel maatschappelijke actoren wil accommoderen? Welke onderzoeken of beleidsinformatie ligt hieraan ten grondslag?
109	Het IBO geeft aan dat de aandacht voor incidenten ten koste gaat van de grote maatschappelijke uitdagingen waar het agrocomplex voor staat, om welke uitdagingen gaat het hier? En kunt u nader ingaan op deze uitkomst van het IBO?
110	Hoe is de regeldichtheid van Nederland in vergelijking met andere lidstaten van de Europese Unie op het agrocomplex?

Nr.	Vraag
111	Kan er een overzicht worden gegeven van de negatieve en positieve speelveldeffecten voor de Nederlandse agrosector?
112	Welke speelveldeffecten zijn voor de Nederlandse agrosector meer negatief dan positief? Bent u voornemens zich in te spannen om de GLB-subsidies evenredig te verdelen onder de deelnemende landen? Welke acties gaat u ondernemen om toe te werken naar een gelijk speelveld voor agrarische ondernemers binnen de EU?
113	Waarom wordt voor de effectiviteit van de Nationale Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) alleen gesproken over de kwetsbaarheid van vee en vleeskeuring?
114	Is bij het onderzoek ook betrokken de recent opgehoogde boetes?
115	Hoe effectief is de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) als het gaat om dienstverlening? Hoe effectief voert de RVO de taken uit die zij heeft overgenomen na de opheffing van de productschappen?
116	Op basis waarvan worden in de eerdere paragrafen van het IBO conclusies getrokken aangezien er wordt aangegeven dat er te weinig onderzoek wordt gedaan om de effectiviteit van het beleid vast te stellen? Zijn deze conclusies voldoende onderbouwd zo ja op basis waarvan?
117	Welke denkrichtingen van het IBO zullen worden meegenomen bij de nationale inzet voor de midterm review GLB?
118	Op welke manier kan innovatie bijdragen bij het behalen van de milieudoelstellingen? Geeft de huidige nationale en Europese regelgeving de mogelijkheid om innovatie in te zetten voor het behalen van de milieudoelstellingen?
119	Wordt er aandacht besteed aan maatschappelijk begrip voor de agrosector, en de aandacht die zij heeft voor dierenwelzijn binnen Nederland?
120	Wat zijn de mogelijkheden voor agro ondernemers om via de Nederlandse overheid kennis te vergaren over ingewikkelde regelgeving van de exportlanden, zoals voedselkwaliteitsstandaarden?
121	Is de taakopdracht conform de bijlage uitgevoerd?
122	Hoeveel glastuinbouwbedrijven kent Nederland? Wat zijn de huidige cijfers van het aantal hectare glastuinbouw in 2015? Hoe verklaart u de toename dan wel afname van het aantal glastuinbouwbedrijven en het hectare glastuinbouwbedrijven in vergelijking met 2012 toen er 3500 glastuinbouwbedrijven waren en iets minder dan 10.000 ha glas? Vindt u dit een wenselijke of onwenselijke ontwikkeling? Indien onwenselijk, wat is in uw ogen een wenselijke ontwikkeling en hoe bent u voornemens dit te gaan realiseren?
123	Op welke manier ondersteunt u het terugdringen van energieverbruik in de glastuinbouw? Is dit een taak van de overheid? En in hoeverre worden nieuwe technieken gestimuleerd, zoals het gebruik van aardgaswarmte?
124	Voor welke vispopulaties heeft het beleid niet tot herstel geleid? Waarom?
125	Bent u momenteel bezig om Europese ontheffingen te krijgen voor het vissen met de pulskor? Zo nee, waarom niet? Hoelang moeten de Nederlandse vissers nog wachten op extra ontheffingen?
126	Bestaat de verwachting dat de eisen aan de keurmerken voor de visserij zullen worden aangescherpt? Bent u voornemens dit zoveel mogelijk in de gaten te houden zodat vissers niet in de financiële problemen kunnen komen door de mogelijke verplichte investeringen?

Nr.	Vraag
127	Heeft de aanlandplicht mogelijk negatieve ecologische effecten voor aasetende vogels en jonge vis?
128	Kunt u aangeven of gekoppelde steun in andere lidstaten ertoe leidt dat het Europees speelveld in deze periode ongelijker wordt voor Nederlandse boeren? Wat gaat u doen om Nederlandse boeren die hieronder te lijden hebben te ondersteunen?
129	Uit het onderzoek van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) naar een Europees gelijk speelveld volgt dat Nederlandse boeren meer betalen aan energiebelastingen dan hun buitenlandse collega's; vindt u dit eerlijk?
130	Is het volgens u mogelijk om in Nederland een fiscale teruggaaf in te stellen ten aanzien van betaalde energiebelasting door agrariërs? Is het mogelijk om een fiscale teruggaaf in te stellen voor energiebelasting bij energiebesparingsinvesteringen door agrariërs?